

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Bekir Bozdağ** tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ile 88 uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasının arz ederim.

Kemalbay

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

İzmir Milletvekili

Adil yargılanma hakkı, devletin, kişilere karşı yapmış olduğu eylem ve işlemleri sonucunda ortaya çıkan hak ihlallerinin giderilmesi için, genel niteliğe sahip bir kamu hakkı olup, Uluslararası Medeni Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 14. maddesinde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 6. maddesinde ve Anayasada güvence altına alınmakta ve devlete ait yargılamanın hakkaniyete uygun ve adil bir şekilde yapılma zorunluluğu getirmektedir.

Demokratik hukuk devletin özelliği ve bir gereği olarak bağımsız ve tarafsız olması gereken yargı makamlarında adil bir yargılanmadan bahsedilebilmesi için mahkemeye erişim hakkının olması, yasa ile kurulan bağımsız ve tarafsız mahkemenin olması, yargılamanın makul süre içerisinde yapılması, yargılamanın kamuya açık olması ve hakkaniyete uygun yargılama yapılması gerekmektedir. Ancak Türkiye'de hukuk devleti ilkesinin başlıca unsurlarından kabul edilen yargının bağımsızlığı en çok eleştirilen konuların başında gelmektedir. Yargının siyasallaşması sorunu çeşitli siyasi yargılamalarda gündemdeki yerini korumaktadır.

Sincan Kadın Cezaevi'nde tutuklu bulunan Sibel Balaç bugün itibariyle 228 gündür, 6 yılı aşkın süredir tutuklu olan ve Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nde bulunan Gökhan Yıldırım ise 222 gündür adil yargılanma talebi ile açlık grevlerini sürdürmektedirler. Açlık grevinde olan Sibel Balaç'ın sağlık durumuna ilişkin olarak; açlık grevine 85 kilo olarak başladığı ve 24 Temmuz 2022 tarihinde tartıldığında 46 kiloya düştüğü, "oturmakta güçlük çektiği, baş dönmesi, çarpıntı,

kulak çınlaması, sürekli mide bulantısı yaşadığı, ağız içinde ve çenesinde yaralar çıktığı, el ayak yanmaları ve uyuşmaları yaşadığı, zaman zaman ellerinin üst kısmında kırmızı-kahverengi noktalar çıktığı bu noktaların sonra genişleyerek kabuk bağladığı, ardından dökülerek sedef gibi bir beyazlığın ortaya çıktığını” ve ayrıca “Türk Tabipleri Birliği’nden gelecek bağımsız bir heyet haricinde hekimlerle görüşmeyi kabul etmeyeceği”, yine açlık grevinde olan Gökhan Yıldırım’ın ise sağlık durumuna ilişkin olarak; açlık grevine 62 kilo olarak başladığı, son ölçümde 42 kiloya düştüğü, “ellerinde, ayaklarında, bacaklarında yanmalar olduğu, ayak tabanında üşüme, dizlerine dek yanma hissettiği, vücut ısısının dengeli olmadığı, yüzünde, ellerinde, ayaklarında ve sırtında renk değişikliği, kahverengi lekelenmeler, kırmızı ve geçmeyen yaralar gibi cilt lezyonlarının olduğu, ağzında, çenesinde kuruluğa bağlı yaralar olduğu, avukat ve aile görüşüne tekerlekli sandalyeyle gelebildiği, uykusuzluk çektiği, gardiyanlar tarafından saat başı kontrol edildiği için de uykusunun bölündüğü ve bu tacizden rahatsız olduğu avukatlarınca belirtilmiştir.

Adil yargılanma hakkının da sağlık hakkı kadar yaşamsal bir hak olup, bu hakkın önünde durmak yerine yetkilileri iletişim içinde çözüm bulmaya çağıran ve cezaevlerindeki yaşam ve sağlık hakkı ihlalleri ile açlık grevindeki Sibel Balaç ve Gökhan Yıldırım’ın sağlık durumlarına ilişkin basın açıklaması yapan tıp meslek örgütleri ile hukukçular, düzenledikleri basın açıklamasında avukatlarınca açıklanan sağlık durumlarına ilişkin bulguların insan sağlığı için geri dönüşümsüz bir sürecin belirtisi olabileceğini, sağlık, emek ve meslek örgütleri, insan hakları örgütleri ve hukuk örgütleri olarak Sibel Balaç ve Gökhan Yıldırım’ın yaşam hakkının korunması için başta adil yargılanma hakkı olmak üzere taleplerinin bir an evvel karşılanarak eylemlerini sonlandırmaları için gerekli koşulların acilen sağlanması ve acil olarak bağımsız bir sağlık kurulu tarafından ziyaret ve muayenelerinin yapılması gereğini ortaya koymuşlardır. Unutmamak gerekir ki, Türkiye’nin de imzacısı olarak sözleşme ilkelerinin yerine getirilmesi taahhüdünde bulunulan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, devletlere kasıtlı ve hukuka aykırı öldürmeden sakınmanın yanı sıra kendi yetki alanında bulunan kişilerin yaşamlarının korunmasına ilişkin uygun tedbirleri alma yükümlülüğü de getirirken mahpusların yaşama hakkının korunması gerektiğini de vurgulamaktadır. Sibel Balaç ve Gökhan Yıldırım’ın yaşamları için geçen zaman kritik öneme sahip olduğundan hareketle bir an önce talepleri karşılanmalı, açlık grevini sonlandırmaları için gerekli koşullar sağlanmalıdır.

Bu bağlamda;

- 1- Sibel Balaç ve Gökhan Yıldırım'ın 200 günü aşkın bir süredir başta adil yargılanma talebi ile başlatmış oldukları açlık grevleri bilginiz dahilinde midir?
- 2- Açlık grevi eylemini sürdüren Sibel Balaç ile Gökhan Yıldırım'ın sağlık kontrolleri yapılmakta mıdır?
- 3- Açlık grevinde kritik bir aşamaya gelmiş olan Balaç ve Yıldırım'ın yaşam hakkının korunması için başta adil yargılanma hakkı olmak üzere taleplerinin bir an evvel karşılanarak eylemlerini sonlandırmaları amacıyla gerekli koşulların sağlanması için herhangi bir çalışmanız olacak mıdır?
- 4- Gökhan Yıldırım aleyhine ifade veren ve mahkeme tutanaklarında da bulunduğu belirtilen 17 kişiden 16'sının ilk duruşmaya gelerek Gökhan Yıldırım'ı tanımadıkları, karakolda kendilerine okumadıkları metinlerin imzalatıldığını ve verdikleri ifadenin doğru olmadığı, tehdit ve baskı altında bu ifadeyi imzaladıkları ve duruşma sonrasında ise Gökhan Yıldırım aleyhinde karakolun yönlendirmesi ile iki kişinin daha talimatlı ifade verdikleri ile ilgili gerekli soruşturmalar yapılmış mıdır?
- 5- Yaşatmanın devletin sorumluluğunda olduğu ve demokratik bir devletin özü ve gereği olan adil yargılanma hakkının tüm yurttaşlar için güvence altına alınması ve adil yargılanabilecekleri koşulların sağlanması, daha fazla acının yaşanmaması konusunda Bakanlığınızca yapılması planlanan bir çalışma var mıdır?
- 6- Ulusal ve uluslararası sözleşmeler ışığında kamuoyunda siyasallaştığı kanıksanan ve adalete olan güveni sarsan ATK Raporları kapsamında tutuklulukları devam ettirilen ve Sibel Balaç ile Gökhan Yıldırım'ın da talepleri arasında yer alan hasta mahpusların tahliye edilmelerine yönelik yapılan bir çalışmanız bulunmakta mıdır?
- 7- Hukuk devleti ilkesinin başlıca unsurlarından kabul edilen yargı bağımsızlığının oluşturulması amacıyla Bakanlığınızca herhangi bir çalışma yapılmaı düşünülmekte midir?
- 8- Türkiye'de neredeyse her siyasi davada öne çıkan ve ceza davalarında uzman hukukçulara göre hakikati ortaya çıkarmak için değil, cezalandırmaya yönelik suça delil oluşturmak için kullanılan ve birçok kişinin suçsuz yere cezaevlerinde bulunmasına neden olan gizli tanık uygulamasına son vermeyi düşünüyor musunuz?
- 9- Tıp meslek örgütleri ile hukukçular tarafından açlık grevinde olan tutukluların bağımsız bir sağlık heyeti tarafından takip edilme talepleri karşılanacak mıdır? Karşılanmayacak ise gerekçesi nedir?

70163

- 10- Mart 2021 tarihli Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Eylem Planı'nda yer alan "Yargılama yöntemini kuran ve ortaya koyan mevzuatımız, adil yargılanmayı sağlayacak usuli güvenceleri içermek ve değişen şartlara göre geliştirmek durumundadır." İbaresini hayata geçirilmiş midir? Geçirildi ve hali hazırda uygulanmakta ise kimler için uygulanmaktadır?
- 11- Anayasa Mahkemesi Başkanının "Adil yargılanma hakkıyla ilgili bir meselemiz var, Anayasa Mahkemesi'nin gerek norm denetiminde gerekse bireysel başvuruda adil yargılanma hakkına ve bu hakkın ihlaline yönelik değerlendirmelerinin idari ve yargısal makamlar tarafından dikkatli şekilde ele alınması ve çözüm yollarının bulunması gerektiği yönündeki açıklamaları Bakanlığınızca dikkate alınacak ve gerekli çözüm yolları bulunacak mıdır?
- 12- Cezaevlerinde uzun süreden beri devam eden ve kamuoyunda sürekli gündeme gelen hak ihlalleri karşısında Bakanlığınızın etkin bir denetim mekanizmasını hayata geçirmek ve açlık grevinde olan mahpusların taleplerini dikkate almak üzere çalışmaları olacak mıdır?